

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

BRAASSEMERLAND

TE ROELOFARENDVSVEEN

Ecologie

Rapportage ecologisch werkprotocol

Braassemerland te Roelofarendsveen

Opdrachtgever	Verwelius Projectontwikkeling Postbus 323 1270 AH Huizen
Rapportnummer	14371.003
Versienummer	D3
Status	Eindrapportage
Datum	28 september 2023
Vestiging	Zuid-Holland Hoofdweg 240 3067 GJ Rotterdam 010 - 7640828 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	De heer O. Streng, BSc
Kwaliteitscontrole	De heer drs. A.N. de Keijzer

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	OVERZICHT TE NEMEN MAATREGELEN EN ECOLOGISCHE BEGELEDING	3
2	INLEIDING	1
3	PROJECTGEBIED EN VOorgenomen PLANNEN	2
3.1	Toekomstig gebruik projectlocatie en voorgenomen ingrepen	4
4	VERWACHTE SOORTEN OP EN NABIJ DE PROJECTLOCATIE	6
4.1	Buizerd	6
4.2	Oeverzwaluw	6
4.3	Algemene broedvogels	7
4.4	Algemene vrijgestelde amfibiesoorten	8
4.5	Algemene vrijgestelde vissoorten	8
4.6	Algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren	9
5	FUNCTIE EN BELANG PROJECTLOCATIE VOOR SOORTEN	10
5.1	Buizerd	10
5.1.1	Kwetsbare perioden buizerd	11
5.2	Oeverzwaluw	11
5.2.1	Kwetsbare perioden oeverzwaluw	12
5.3	Algemene broedvogels	12
5.3.1	Kwetsbare perioden broedvogels	12
5.4	Algemene amfibiesoorten	12
5.4.1	Kwetsbare perioden amfibiesoorten	13
5.5	Algemene vissoorten	13
5.5.1	Kwetsbare perioden vissoorten	13
5.6	Algemene grondgebonden zoogdieren	14
5.6.1	Kwetsbare perioden grondgebonden zoogdieren	14
6	WET NATUURBESCHERMING EN MAATREGELEN	15
6.1	Buizerd	15
6.2	Oeverzwaluw	15
6.3	Algemene broedvogels, vis-, amfibie- en grondgebonden zoogdiersoorten	16
7	SAMENVATTING	17
8	ECOLOGISCHE BEGELEDING	18
8.1	Eventuele verdere begeleiding	18

1 OVERZICHT TE NEMEN MAATREGELEN EN ECOLOGISCHE BEGELEDING

Tabel I. Werkzaamheden en toe te passen maatregelen per soortgroep

Werkzaamheden		Soortgroep	Maatregelen**	Periode uitvoering	Ecologische begeleiding*
Graven op het land (m.b.v. 30 ton rupskranen, dumpers, shovels)	Verwijderen overhoogte zand	Buizerd	- Start de verwijdering van het zand bij voorkeur aan de verste kant van het bouwterrein. - Geen blijvende aanpassingen binnen een afstand van 75 meter van het buizerd-nest. Tijdens het broedseizoen geen enkele werkzaamheden binnen 75 meter.	bij voorkeur sep t/m jan	-
		Oeverwaluw	- Voorafgaand aan de werkzaamheden zal een controle uitgevoerd worden door een deskundig ecooloog op aanwezigheid van de oeverwaluw. Ook zal inspectie van de (hoek van de) steilwand doen uitwijzen of oeverwaluw hier kan broeden. - Indien de steilwand als broedlocatie voor de oeverwaluw kan dienen, zal een advies van een deskundig ecooloog volgen welke maatregelen hiertegen genomen kunnen worden. Indien de hoek van de steilwand minder dan 45 graden is, zal dit het broeden van de oeverwaluw behoeden.	sep t/m april	Ja
		Algemene broedvogels	- Algemene zorgplicht.	bij voorkeur sep t/m feb	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene amfibiesoorten	- Algemene zorgplicht.	bij voorkeur feb t/m sep	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene vissoorten	- Niet van toepassing.	niet van toepassing	-
		Algemene grondgebonden zoogdieren	- Algemene zorgplicht.	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
	Graafwerkzaamheden (aanbrengen riole-ring, nutsvoorzieningen, bouwwegen en grondwerk t.b.v. woonspace)	Buizerd	- Niet binnen een afstand van 75 meter van het buizerd-nest.	bij voorkeur sep t/m jan	-
		Oeverwaluw	- Indien werkzaamheden hopen zand en aarde, evenals steilwanden veroorzaken, afdekken binnen het broedseizoen (mrt t/m aug).	bij voorkeur sep t/m april	mogelijk
		Algemene broedvogels	- Algemene zorgplicht.	bij voorkeur sep t/m feb	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)

		Algemene amfibiesoorten	- Algemene zorgplicht.	bij voorkeur feb t/m sep	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene vissoorten	- Niet van toepassing.	niet van toepassing.	-
		Algemene grondgebonden zoogdieren	- Algemene zorgplicht	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
Heiwerk t.b.v. woningen (m.b.v. dieselblok inbrengen prefab grond- verdringende betonpalen)	Buizerd	- Indien niet te voorkomen is dat binnen de kwetsbare periode werkzaamheden plaats- vinden, dienen deze te starten op een locatie zo ver mogelijk van de nestlocatie af, om zich vervolgens langzaam richting het nest te verplaatsen.	sep t/m jan	ja	
	Oeverwaluw	- Algemene zorgplicht.	jaarrond	-	
	Algemene broedvogels	- Algemene zorgplicht.	bij voorkeur sep t/m feb	-	
	Algemene amfibiesoorten	- Algemene zorgplicht.	bij voorkeur feb t/m sep	-	
	Algemene vissoorten	- Geen maatregelen noodzakelijk.	niet van toepassing	-	
	Algemene grondgebonden zoogdieren	- Algemene zorgplicht.	jaarrond	-	
Werkzaamheden aan sloot	Buizerd	- Geen maatregelen noodzakelijk.	jaarrond	-	
	Oeverwaluw	- Geen maatregelen noodzakelijk.	jaarrond	-	
	Algemene broedvogels	- Geen maatregelen noodzakelijk.	jaarrond	-	
	Algemene amfibiesoorten	- Indien in de sloot of watergang gegraven wordt of deze gedempt wordt, dient dit te ge- beuren wanneer er geen ijs op het water ligt en de watertemperatuur minimaal 10 °C	bij voorkeur okt t/m jan	mogelijk (bij demping of graven)	

		is, zodat amfibieën nog energie hebben om te vluchten: • De slib in de te dempen sloot uitbaggeren (om inklinking tegen te gaan); • De slip controleren op aanwezige soorten, en verderop overzetten; • De dempingswerkzaamheden in één richting uitvoeren.		in sloot)
	Algemene vissoorten	- Indien in de sloot of watergang gegraven wordt of deze gedempt wordt, dient dit te gebeuren wanneer er geen ijs op het water ligt en de watertemperatuur minimaal 10 °C is, zodat vissen nog energie hebben om te vluchten: • De slib in de te dempen sloot uitbaggeren (om inklinking tegen te gaan); • De slip controleren op aanwezige soorten, en verderop overzetten; • De dempingswerkzaamheden in één richting uitvoeren.	sep t/m jan	mogelijk (bij demping of graven in sloot)
	Algemene grondgebonden zoogdieren	- Geen maatregelen noodzakelijk.	jaarrond	-
De bouw en het gebruik van de woningen	Buizerd	- Indien nest bij het in gebruik nemen van de woningen nog aanwezig is: • Geen lichtstraling richting het nest. Gedurende de schemer en nacht dient een broedende buizerd niet verstoord te worden; • Drukke verkeersaders en toegangswegen dienen buiten de buffer van 75 meter te worden gerealiseerd; • Verstoring van licht en geluid gedurende de gebruiksfase kan op voorhand worden geminimaliseerd door op het plangebied, binnen de buffer 75 meter, een 'groene barrière' toe te passen. Een 'groene barrière' zou in deze situatie kunnen bestaan uit hoge houtopstand, bijvoorbeeld vergelijkbaar met de houtopstand zoals op het eiland waar het buizerdnest aangetroffen is, in combinatie met lage begroeiing.	jaarrond	mogelijk (indien buizerdnest nog in gebruik is)
	Oeverwaluw	- Geen maatregelen noodzakelijk	jaarrond	-
	Algemene broedvogels	- Algemene zorgplicht.	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
	Algemene amfibiesoorten	- Algemene zorgplicht.	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
	Algemene vissoorten	- Niet van toepassing	niet van toepassing	-

	Algemene grondgebonden zoogdieren	- Algemene zorgplicht.	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
--	--------------------------------------	------------------------	----------	---

*de projectecoloog die in dienst wordt genomen dient betrokken te zijn bij ecologisch overleg en begeleiding

**Algemene maatregelen buizerd:

Om broedgevallen van de buizerd te behoeden voor verstoring, dienen gedurende de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Er wordt aangeraden de werkzaamheden zo snel mogelijk te herstarten, zodat de mogelijk in de buurt zijnde buizerd kan wennen aan de werkzaamheden voordat deze zich gaat voorbereiden op het broeden. Voorafgaand aan het broedseizoen (feb t/m aug) is de buizerd vaak in de buurt van het nest aanwezig.
- In het broedseizoen zal een nestinspectie uitgevoerd dienen te worden door een deskundig ecooloog. Indien het nest in gebruik is, mogen werkzaamheden niet binnen de 75 meter vanaf de nestlocatie worden uitgevoerd. Dit is eventueel wel mogelijk na overleg en begeleiding van een deskundig ecooloog. Indien het nest niet in gebruik is, kunnen verstorende activiteiten binnen de 75 meter van de nestlocatie uitgevoerd worden. Hier is dan geen ecologische begeleiding voor nodig. Geadviseerd wordt deze 75 meter op de bouwlocatie af te zetten.
- Zodra het broedseizoen in februari start, wordt om de drie dagen een broedvogelinspectie gedaan ter controle van broedactiviteit is.

2 INLEIDING

Econsultancy heeft van Braassemerland VOF opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol ten behoeve van de voorgenomen ingreep in het plan Braassemerland te Roelofarendsveen.

Het ecologisch werkprotocol is opgesteld naar aanleiding van de conclusies van de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in november 2020 heeft uitgevoerd (rapportage 14371.001). De ecologische begeleiding van de werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming.

Tijdens het veldbezoek is een groot buizerdnest waargenomen in een boom op een nabij gelegen eiland ten oosten van de onderzoekslocatie. Daarnaast kunnen de oeverwaluw, algemene broedvogels, algemene amfibie-, vis- en grondgebonden zoogdiersoorten voorkomen op de projectlocatie. Bij de voorgenomen werkzaamheden is mogelijk sprake van verstoring, beschadiging of vernieling van (verblijfplaatsen van) bovengenoemde soorten. Bij de ingreep dient de functionaliteit die de projectlocatie heeft voor de aangetroffen beschermde soorten te allen tijde duurzaam behouden te blijven. Door in het ecologisch werkprotocol maatregelen op te nemen omtrent waar en wanneer welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, met daarbij de manier van uitvoering, zullen overtredingen van verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming op voorhand voorkomen worden.

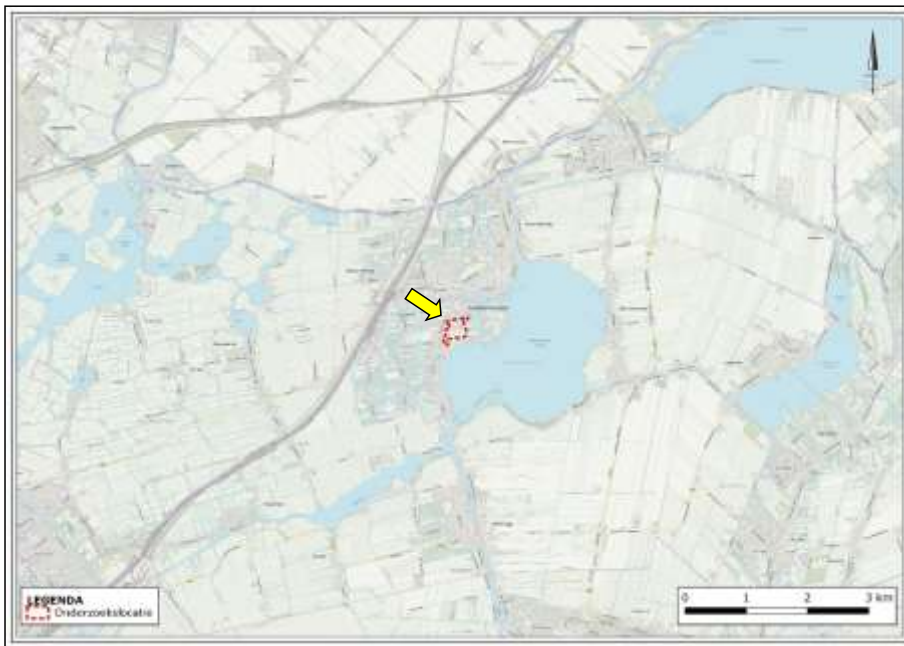
Het ecologisch werkprotocol dient bij de betrokken partijen en de uitvoerende partij bekend te zijn. Om bewustwording bij de uitvoerders te creëren over de verschillende soortgroepen, wordt een toolboxmeeting uitgevoerd om de inhoud van het ecologisch werkprotocol te delen. In verband met het COVID-19 virus wordt in overleg met de opdrachtgever besproken in welke vorm de toolboxmeeting kan plaatsvinden. Ecologische begeleiding op de locatie bestaat uit controles door een ter zake kundige ecooloog op de aanwezigheid van (beschermde) soorten voorafgaand aan specifieke werkzaamheden en begeleiding bij kritische werkzaamheden (werkzaamheden met risico op verstoring).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. Om aan deze gedragscode te kunnen voldoen, dienen de werkzaamheden dusdanig te worden uitgevoerd dat ecologisch gezien er geen schade ontstaat aan aanwezige beschermde soorten en functies. De te nemen maatregelen zijn verwoord in onderhavig ecologisch werkprotocol.

Voor vragen, opmerkingen of bij calamiteiten kan contact worden opgenomen met één van de ecologen van Econsultancy, telefoonnummer 010 - 7640828.

3 PROJECTGEBIED EN VOorgenomen PLANNEN

De onderzoekslocatie ($\pm 9,6$ hectare) betreft Braassemerland. De onderzoekslocatie is gelegen op circa 1,25 kilometer ten zuidoosten van de kern van Roelofarendsveen, in de gemeente Kaag en Braassem. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie. De gele pijl duidt de onderzoekslocatie aan.

De onderzoekslocatie betreft voormalig agrarisch gebied met voornamelijk glastuinbouw. Door het gebied lopen meerdere watergangen en zijn op enkele locaties bosschages aanwezig.

Ten oosten en zuiden van de onderzoekslocatie ligt het Braassemermeer, omgeven door agrarisch gebied. Ten noorden en westen liggen woonwijken met daarachter agrarisch gebied. Op circa één kilometer ten westen van de onderzoekslocatie ligt de A4.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Noordelijke begrenzing.

Figuur 4. Aanwezige watergang met begroeiing langs de oever.

Figuur 5. Detailfoto van de begroeiing langs de oever.

Figuur 6. Oostelijke begrenzing van de onderzoekslocatie. De pijl geeft het eiland weer waar het buizerdnest zit.

Figuur 7. Voorbelaste grond waarop startende bouwwerkzaamheden plaats zullen vinden.

Figuur 8. Berg puin aanwezig op de voorbelaste grond, aanwezig zijn stenen en begroeiing.

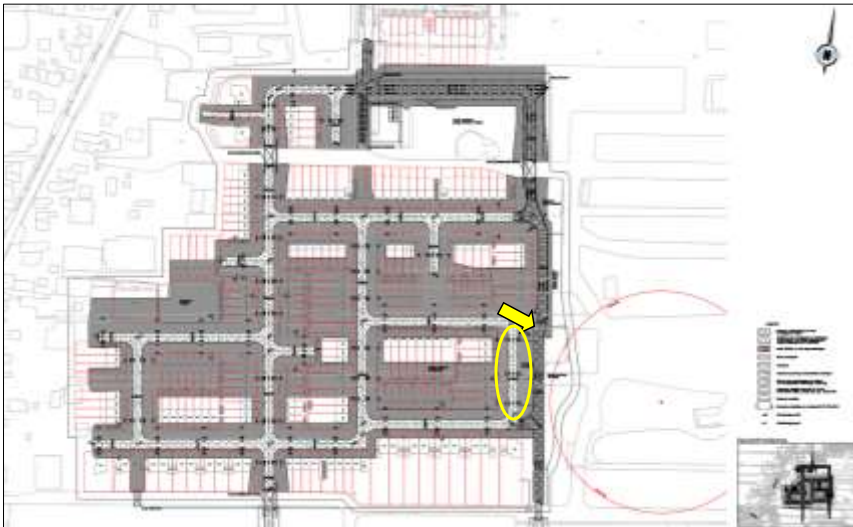
3.1 Toekomstig gebruik projectlocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een woonwijk te ontwikkelen. Het woningbouwplan betreft een ontwikkeling aan de oostzijde van de lintbebouwing aan het Noordeinde van circa 250 woningen met aangrenzende tuin. De waterstructuur blijft oost-westgeoriënteerd en intact. Een groot deel van de woningen is aan de voor- of achterkant op het water georiënteerd. Figuur 9 laat een impressie van de verkaveling zien. De planning voor de bouwwerkzaamheden in 2021 en 2022 is als volgt:

- Verwijderen voorbelasting 31-08-2021 tot 06-12-2021
- Verplaatsen zand fase 4-5 01-12-2021 tot 01-04-2022
- Aanbrengen riolering 05-11-2021 tot 20-01-2022
- Aanbrengen beschoeiing + beplanting zuidoever (fase 10) 08-11-2021 tot 19-11-2021
- Aanbrengen nutsvoorzieningen (1,5 – 2 maanden)
- Aanbrengen bouwwegen 01-02-2022 tot 07-02-2022
 - Daarna 1 dag aanbrengen asfalt
- Ontgraven watergangen 09-02-2022 tot 11-02-2022
- Grondwerk t.b.v. woningen (2 maanden)
 - Hiervoor wordt gebruik gemaakt van 30 ton rupskranen, dumpers en shovels. Allen werken op diesel.
- Heiwerk t.b.v. woningen (3 maanden)
 - Hierbij worden prefab grondverdringende betonpalen in de grond gebracht met behulp van een dieselheiblok.
- Bouwen van de woningen (1 maand)
- Saneren fase 4 vanaf september 2023

Figuur 9. Verkaveling stedenbouwkundig plan Poelen 1.

Figuur 10. Tekening van fase 3, 6 met daarin de bouwweg, toekomstige woonblokken, exacte locatie van het buizerdnest (rode stip) omgeven door het verstoringcontour van 75 m (rode cirkel met $r = 75$ m). De gele pijl duidt de bouwweg aan. Het gele ovaal duidt de locatie aan waar het ketenpark zich gedurende de werkzaamheden zal bevinden.

4 VERWACHTE SOORTEN OP EN NABIJ DE PROJECTLOCATIE

Vanwege de ligging en aard van de projectlocatie kan niet worden uitgesloten dat bepaalde beschermde diersoorten (incidenteel) op de locatie aanwezig zijn. Het betreft de volgende soorten:

- Buizerd (vogelrichtlijnsoort)
- Oeverzwaluw (vogelrichtlijnsoort)
- Algemene broedvogels
- Algemene vrijgestelde amfibiesoorten
- Algemene vrijgestelde vissoorten
- Algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren

4.1 Buizerd

De buizerd is met een spanwijdte van 110 – 140 cm één van de grootste, en mede door de negatieve trend van de torenvalk, de meest voorkomende roofvogel van Nederland. Seksueel dimorfisme beperkt zich tot de grootte van het individu, wijfjes zijn groter dan mannen. Het verenkleed kent veel individuele variatie. De buizerd is een standvogel, in de winter trekken noordelijke dieren door en naar Nederland. De soort maakt gebruik van veel verschillende typen leefgebied. De soort kent een optimistische foerageerstrategie, prooien variëren van regenwormen en kleine zoogdieren tot aas. Als nestlocatie hergebruikt de buizerd oude nesten of nesten die door andere soorten zijn gemaakt. Omdat de buizerd zelf geen nesten bouwt zijn nesten van buizerd jaarrond beschermd (Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen, categorie 4).

Figuur 11. Buizerd (Robert Kreinz).

4.2 Oeverzwaluw

De oeverzwaluw heeft een spanwijdte van 12 – 13 cm. De bovendelen zijn bruin, maar heeft witte onderdelen met een duidelijke bruine borstband. De onderzijde van de vleugels is vrij donker en de staart is ondiep gevorkt. De oeverzwaluw broedt in kolonieverband in zelf gegraven gangen in steile wanden (natuurlijke oevers, afgravingen en zanddepots). Omdat kolonieplaatsen vaak tijdelijk van aard zijn, zijn de kolonies niet plaats trouw. Vanaf mei worden 4-5 eieren gelegd. Van juli tot in oktober trekken ze (soms in zeer grote) groepen naar het zuiden. De overwintering vindt plaats in de Sahel-regio. De eerste oeverzwaluwen verschijnen vanaf maart weer in ons land, maar de grootste aantallen keren van eind maart tot in juni terug. De nesten van de oeverzwaluw vallen onder categorie 5 (Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben

gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen).

Figuur 12. Oeverwaluwen (*Lidi de Boer*).

4.3 Algemene broedvogels

Vogelsoorten die op de projectlocatie kunnen broeden zijn algemene vogelsoorten zoals de roodborst, merel, duif, kauw, wilde eend en meerkoet (figuur 13 t/m 16). Ook kunnen de watergangen broed- en rustmogelijkheden bieden voor watervogels.

Op de projectlocatie zijn geen bomen aanwezig die gekapt kunnen worden. Het beschadigen van aanwezige nesten in bomen kan daardoor worden uitgesloten. Echter, indien de aanwezige lagere beplanting wordt verwijderd, kunnen hierin mogelijk aanwezige nesten beschadigd of vernield worden. Door te werken conform het ecologisch werkprotocol kan gegarandeerd worden dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Wnb.

Figuur 13. Merel. Bron: vogelvisie.nl

Figuur 14. Roodborst. Bron: vogelvisie.nl

Figuur 15. Wilde eend. Bron: natuurzuidholland.nl

Figuur 16. Meerkoet. vogelvisie.nl

4.4 Algemene vrijgestelde amfibiesoorten

Algemene amfibiesoorten zijn te vinden in de vorm van kikkers, padden en salamanders (figuur 17 t/m 20). Algemene soorten, zoals de bruine kikker, meerkikker, gewone pad en kleine watersalamander, geven de voorkeur aan habitat met bosjes, overhoekjes en ruigten in kleinschalige landschappen met een vochtige bodem. Afhankelijk van de soort, overwintert een deel van de populatie op het land, in de bodem of onder schuilelementen.

Het kan niet worden uitgesloten dat zich exemplaren van algemene amfibiesoorten op de projectlocatie bevinden. Door te werken conform dit ecologisch werkprotocol kan gegarandeerd worden dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Wet natuurbescherming.

Figuur 17. Kleine watersalamander. Bron: RAVON.nl

Figuur 18. Bruine kikker. Bron: RAVON.nl

Figuur 19. Gewone pad. Bron: RAVON.nl

Figuur 20. Groene kikker. Bron: RAVON.nl

4.5 Algemene vrijgestelde vissoorten

Algemene vissoorten, zoals baars, bittervoorn, blankvoorn, karper en kleine modderkruiper, kunnen in verschillende watertypen voorkomen, variërend van rivieren en kanalen tot vijvers, beekjes en sloten (figuur 21 en 22).

Het kan niet worden uitgesloten dat zich exemplaren van algemene vissoorten in de watergangen op de projectlocatie bevinden. Bij de werkzaamheden aanbrengen beschoeiing en ontgraven watergangen zullen de oevers en de watergangen zelf worden aangetast. Derhalve zal conform een ecologisch werkprotocol gewerkt moeten worden om te garanderen dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Wet natuurbescherming.

Figuur 21. Blankvoorn. Bron: RAVON.nl

Figuur 22. Baars. Bron: RAVON.nl

4.6 Algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren

Algemene grondgebonden zoogdieren die op en langs de projectlocatie kunnen voorkomen zijn soorten als de dwergmuis, egel en konijn (figuur 23 t/m 26). Dergelijke soorten kunnen verblijfplaatsen hebben in zelf gegraven holen in de grond, tussen de ruigten, of tussen andere schuilelementen als takkenhopen of ander gestapeld materiaal.

Bij de voorgenomen ingreep op de projectlocatie kunnen verblijfplaatsen van bovengenoemde soorten worden vergraven en vernield. Door te werken conform een ecologisch werkprotocol kan gegarandeerd worden dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Wet natuurbescherming.

Figuur 23. Egel. Bron: wikipedia.nl

Figuur 24. Rosse woelmuis. Bron: zoogdiervereniging.nl

Figuur 25. Mol. Bron: zoogdiervereniging.nl

Figuur 26. Konijn. Bron: natuurland.be

5 FUNCTIE EN BELANG PROJECTLOCATIE VOOR SOORTEN

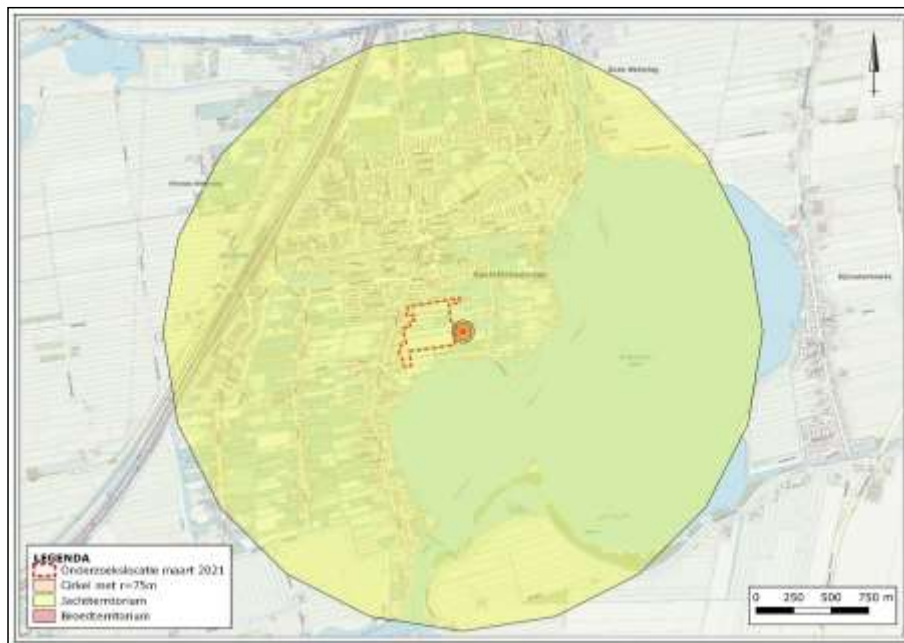
5.1 Buizerd

De buizerd broedt niet op de onderzoekslocatie en kan, door de afwezigheid van bomen op de onderzoekslocatie, enkel gebruik maken van de onderzoekslocatie als foerageergebied. Op circa 10 meter ten oosten van de onderzoekslocatie ligt een eiland waarop bomen staan. In één van deze bomen is een groot nest aanwezig. Uit waarnemingen geregistreerd in het uitvoerportaal van de NDFF en informatie van omwonenden, blijkt dit om een buizerdnest te gaan. De exacte locatie van het aanwezige buizerdnest is aan de hand van gps coördinaten vastgesteld (lat 52,19731333; lon 4,63614833).

Buizerds hebben een vrij groot jachtterritorium van enkele kilometers rondom het nest (Bron: RVO, soortenstandaard buizerd) en een broedterritorium van ongeveer één hectare oppervlakte rond de broedlocatie, wat overeen komt met een cirkel met een straal van 56 meter.

De afstand die tijdens het broedseizoen tussen de nestlocatie en versturende werkzaamheden moet worden gehandhaafd is 75 meter (Kennisdocument 'buizerd' van BLJ12). Verstoring is echter sterk afhankelijk van verschillende factoren, zoals de intensiteit van een ingreep, de frequentie en duur van de ingreep en ook de individuele weerbaarheid van een dier. Bij een voorspelbare intensiteit, frequentie en duur van een verstoring kan, afhankelijk van de soort en het individu, zelfs gewenning ontstaan waarna er geen sprake meer is van verstoring. Vastgesteld is dat het nest net buiten de 75 meter van het verstoringscontour valt, wanneer gemeten wordt tot de bouwweg waar werkzaamheden in 2021 uitgevoerd zullen worden (zie figuur 10).

In figuur 27 is het broedterritorium, het jachtterritorium met een straal van twee kilometer en een cirkel met een straal van 75 meter aangegeven. Dit betekent dat de planlocatie niet binnen het broedterritorium valt, maar wel gedeeltelijk binnen de verstoringscontour van 75 meter en binnen het jachtterritorium. De planontwikkeling zal naar verwachting geen negatief effect hebben op het aanwezige foerageergebied voor de buizerd. Een klein deel van de onderzoekslocatie valt echter binnen het verstoringscontour van 75 meter rond de nestlocatie. Binnen deze contour kunnen geen versturende activiteiten uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen. Binnen de 75 meter kunnen jaarrond geen werkzaamheden plaatsvinden die voor blijvende veranderingen zullen zorgen, totdat is voldaan aan alle voorschriften uit de ontheffing Wet natuurbescherming (zaaknummer: 01020635).

Figuur 27. Topografische ligging van de onderzoekslocatie met daarin aangegeven: exacte locatie van het buizerdnest, broed- en jachtterritorium en een cirkel met $r = 75$ meter (verstoringscontour).

5.1.1 Kwetsbare perioden buizerd

De kwetsbare periode van de buizerd is de voortplantingsperiode en loopt van februari tot en met augustus. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en afhankelijk van de meteorologische omstandigheden voorafgaand aan of tijdens de werkzaamheden. Ook per broedpaar kan de voortplantingsperiode verschillen.

Tabel II. Kwetsbare perioden van de buizerd.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												

Kwetsbare periode

5.2 Oeverwaluw

Tijdens het veldbezoek ten tijde van de quickscan (november 2020) zijn geen nestholten van de oeverwaluw aangetroffen. Oeverwaluwen bevinden zich in waterrijke gebieden. Hun nestholten van zo'n 120 cm diep maken ze het liefst in steile zandwanden naast een meer of rivier, maar ze broeden ook in steilranden die door mensen zijn gemaakt, zoals afgravingen en zanddepots op bouwlocaties. Dit is op de onderzoekslocatie aanwezig. Als de oeverwaluw voorafgaand aan de werkzaamheden al op het terrein broedt, moet gewacht worden totdat deze zijn uitgebroed. Pas dan kan gestart worden met de werkzaamheden die voor broedende oeverwaluwen verstorend zijn. Echter, zolang er geen

nestlocaties of individuen op de projectlocatie waargenomen worden, zal verstoring ten aanzien van de oeverwaluw als gevolg van de voorgenomen ingreep niet aan de orde zijn.

5.2.1 Kwetsbare perioden oeverwaluw

De oeverwaluw trekt van juli tot in oktober naar het zuiden, waarna de eerste oeverwaluwen in begin maart weer verschijnen in Nederland. De soort is het meest kwetsbaar gedurende het broedseizoen, welke volgens de factsheet van de Vogelbescherming Nederland voor deze soort van mei tot en met augustus loopt.

Tabel III. Kwetsbare perioden van de oeverwaluw.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												
Kwetsbare periode												

5.3 Algemene broedvogels

Tijdens het veldbezoek ten tijde van de quickscan (november 2020) zijn geen nestlocaties van algemene broedvogels aangetroffen. Er kunnen echter broedgevallen op de onderzoekslocatie aanwezig zijn, daarbij geldt dat nesten niet mogen worden weggenomen op het moment dat deze in gebruik zijn. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing.

5.3.1 Kwetsbare perioden broedvogels

Voor broedvogels geldt over het algemeen het broedseizoen als de meest kwetsbare periode. In de Wnb wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan de periode maart tot en met augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval. In tabel IV staat de gevoelige periode van broedvogels weergegeven. Door rekening te houden met het broedseizoen, kunnen negatieve effecten van werkzaamheden op broedvogels beperkt worden. Werkzaamheden mogen echter jaarrond uitgevoerd worden, indien rekening gehouden wordt met de algemene zorgplicht van de algemene soorten.

Tabel IV. Kwetsbare perioden van broedvogels.

Broedvogels	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Broedseizoen												
Kwetsbare periode												

5.4 Algemene amfibiesoorten

De sloten en watergangen kunnen in potentie worden gebruikt als voortplantingshabitat door algemene amfibiesoorten. Verder kunnen amfibieën zich in hun landfase begeven op de droge delen van de projectlocatie, zoals de delen met begroeiing langs de oever, hopen en de enkele puinberg. Dergelijke habitats kunnen worden gebruikt als zomerverblijf of schuilplaats, of als overwinteringshabitat. Dergelijke potentiële schuil-, rust- of voortplantingslocaties voor algemene amfibiesoorten op de projectlocatie kunnen van belang zijn op zeer lokaal niveau voor de populatie. Op regionaal niveau zal de projectlocatie, gezien de aard en omvang, naar alle waarschijnlijkheid geen groot belang hebben voor een gunstige staat van instandhouding van algemene amfibiesoorten.

5.4.1 Kwetsbare perioden amfibiesoorten

Amfibieën zijn in bepaalde perioden van het jaar kwetsbaarder dan in andere perioden. De meest kwetsbare perioden zijn de voortplantings- en winterrustperiode. Over het algemeen loopt de voortplantingsperiode de hele periode tussen de winterrust door, van februari tot en met september. De winterrust begint wanneer de temperatuur daalt in oktober en houdt aan tot de temperatuur weer stijgt in februari. Door rekening te houden met deze perioden en werkzaamheden aan te passen op de fase waar amfibieën zich in kunnen bevinden, kunnen negatieve effecten van werkzaamheden op deze soorten beperkt worden.

De werkzaamheden op het land, zoals graafwerkzaamheden, dienen bij voorkeur uitgevoerd te worden gedurende de voortplantingsperiode van de amfibieën, aangezien zij zich dan veelal in het water bevinden. Graafwerkzaamheden in het water en aan de oever dienen bij voorkeur uitgevoerd te worden in het najaar, wanneer de meeste volwassen exemplaren op het land aanwezig zijn. Wanneer land- en waterwerkzaamheden het hele jaar rond uitgevoerd dienen te worden, zal rekening gehouden moeten worden met de algemene zorgplicht van de algemene amfibiesoorten.

Hierbij is het van belang dat vlak voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden in de kwetsbare periode wordt gekeken door een ecooloog of op deze locaties amfibieën aanwezig zijn. Wanneer geen amfibieën worden aangetroffen, wordt de locatie vrijgegeven en kan gestart worden met de werkzaamheden. Indien amfibieën worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd op zodanige wijze dat de aanwezige exemplaren een vrije uitwijkroute hebben naar de omgeving.

Tabel V. Kwetsbare perioden van amfibieën.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												
Winterrust												

	Kwetsbare periode
--	-------------------

5.5 Algemene vissoorten

De sloot langs de onderzoekslocatie en de watergangen op de onderzoekslocatie kunnen in potentie worden gebruikt als leefgebied en voortplantingshabitat voor algemene vissoorten. Dergelijke potentiële voortplantingslocaties voor algemene vissoorten op de projectlocatie kunnen van belang zijn op zeer lokaal niveau voor de populatie. Op regionaal niveau zal de projectlocatie, gezien de aard en omvang, naar alle waarschijnlijkheid geen groot belang hebben voor een gunstige staat van instandhouding van algemene vissoorten.

5.5.1 Kwetsbare perioden vissoorten

De meeste kwetsbare periode voor vissoorten is de winterrustperiode, zie tabel VI. De winterrust begint wanneer de temperatuur daalt in oktober en houdt aan tot de temperatuur weer stijgt in februari. Door rekening te houden met deze periode en waterwerkzaamheden aan te passen op de fase waar de vissen zich in kunnen bevinden, kunnen negatieve effecten van werkzaamheden op deze soorten beperkt worden. Het is echter toegestaan om werkzaamheden jaarrond plaats te laten vinden, op voorhand dat de algemene zorgplicht in acht genomen wordt.

Hierbij is het van belang dat vlak voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden aan oevers en watergangen in de kwetsbare periode wordt gekeken door een ecooloog of op deze locaties vissen aanwe

zig zijn. Wanneer geen vissen worden aangetroffen, wordt de locatie vrijgegeven en kan gestart worden met de werkzaamheden. Indien vissen worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd op zodanige wijze dat de aanwezige exemplaren een vrije uitwijkroute hebben naar de omgeving.

Tabel VI. Kwetsbare perioden van vissen.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Winterrust												

	Kwetsbare periode
--	-------------------

5.6 Algemene grondgebonden zoogdieren

De projectlocatie kan leefgebied vormen voor algemene grondgebonden zoogdieren. In de zachte grond kunnen holen worden gegraven die fungeren als voortplantings- of rustplaatsen. Ook kunnen aanwezige ruigten en takkenhopen schuillocaties of migratiemogelijkheden bieden aan algemene zoogdieren. Dergelijke potentiële schuil-, rust- of voortplantingslocaties voor algemene grondgebonden zoogdieren op de projectlocatie kunnen van belang zijn op zeer lokaal niveau voor de populatie. Op regionaal niveau zal de projectlocatie, gezien de aard en omvang, naar alle waarschijnlijkheid geen groot belang hebben voor een gunstige staat van instandhouding van algemene grondgebonden zoogdiersoorten.

5.6.1 Kwetsbare perioden grondgebonden zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren zijn in bepaalde perioden van het jaar kwetsbaarder en meer afhankelijk van hun verblijfplaats dan in andere perioden, ondanks dat holen vaak jaarrond gebruikt worden. De meest kwetsbare perioden zijn de voortplantings- en winterperiode, zie tabel VII. Werkzaamheden kunnen jaarrond uitgevoerd worden, indien rekening gehouden wordt met de algemene zorgplicht van de algemene soorten.

Tabel VII. Kwetsbare perioden van algemene grondgebonden zoogdieren.

Grondgebonden zoogdieren	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												
Winterverblijf												

	Kwetsbare periode
--	-------------------

6 WET NATUURBESCHERMING EN MAATREGELEN

6.1 Buizerd

De buizerd is een beschermde, inheemse diersoort (Wnb artikel 3.1) op basis van het feit dat de soort onder artikel 1 van de Vogelrichtlijn valt. Bovendien is het een soort (Wnb artikel 3.5) welke vermeld staat in bijlage II van de Conventie van Bern. De buizerd staat vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (RVO, 2009). Op deze lijst vallen de buizerdnesten onder categorie 4 van vogelnesten; "Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen" (zie bijlage 2). De buizerd staat niet vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004).

De volgende verboden uit de Wnb zijn van toepassing op de buizerd:

1. het opzettelijk doden of vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1);
2. het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2);
3. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels (artikel 3.1 lid 3);
4. het opzettelijk storen van vogels (artikel 3.1 lid 4);
5. het bezit, het vervoer en de handel in vogels, dood of levend, dan wel delen of producten daarvan (artikel 3.2).

Op grond van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming is het tevens verboden de buizerd opzettelijk te verstoren.

Aangezien uit het onderzoek is gebleken dat de buizerd een broedlocatie nabij de projectlocatie heeft, dient conform een ecologisch werkprotocol met ecologische begeleiding gewerkt te worden om overtreding van de Wnb te voorkomen. Om broedgevallen te behoeden voor verstoring, dienen gedurende de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Er wordt aangeraden de werkzaamheden zo snel mogelijk te herstarten, zodat de mogelijk in de buurt zijnde buizerd kan wennen aan de werkzaamheden voordat deze zich gaat voorbereiden op het broeden. Voorafgaand aan het broedseizoen (februari tot en met augustus) is de buizerd al vaak in de buurt van het nest aanwezig.
- In het broedseizoen zal een nestinspectie uitgevoerd dienen te worden door een deskundig ecooloog. Indien het nest in gebruik is, mogen werkzaamheden niet binnen de 75 meter vanaf de nestlocatie worden uitgevoerd. Dit is eventueel wel mogelijk na overleg en begeleiding van een deskundig ecooloog. Indien het nest niet in gebruik is, kunnen versturende activiteiten binnen de 75 meter van de nestlocatie uitgevoerd worden. Hier is dan geen ecologische begeleiding voor nodig. Geadviseerd wordt deze 75 meter op de bouwlocatie af te zetten.
- Zodra het broedseizoen in februari start, wordt om de drie dagen een broedvogelinspectie gedaan ter controle van broedactiviteit is.

➔ Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk 1).

6.2 Oeverwaluw

De oeverwaluw is een beschermde diersoort onder Hoofdstuk 3 Wet natuurbescherming, paragraaf 3.1 (artikel 3.1). Deze soort mag niet opzettelijk worden gedood en de nesten mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield.

De oeverzwaluw is een pioniersoort welke betrekkelijk snel en vaak onverwacht een kolonie vestigt op bouwlocaties of gronddepots waar steile, zanderige oevers of zandhopen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestlocaties of exemplaren waargenomen. Mochten er na het veldbezoek nestlocaties aangetroffen zijn, zijn deze tijdens het broedseizoen beschermd, derhalve dienen de werkzaamheden op de voorbelaste grond buiten de periode van mei t/m augustus uitgevoerd te worden. Om broedgevallen te behoeden voor verstoring, dienen gedurende de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Gezien de mogelijk aanwezige steilwanden, wordt geadviseerd zo snel mogelijk een ecologische controle uit te laten voeren en indien geen nesten aanwezig zijn, de steilwanden te laten afdekken (of afgraven indien gehouden wordt aan de alle maatregelen en de vergunning Wet natuurbescherming is afgegeven).
- ➔ Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk 1).

6.3 Algemene broedvogels, vis-, amfibie- en grondgebonden zoogdiersoorten

Op de onderzoekslocatie zijn enkel vaste broed-, rust- of verblijfplaatsen van algemene broedvogels, vis-, amfibie- en grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten waarvoor een algehele vrijstelling van de Wet natuurbescherming geldt. Dit neemt echter niet weg dat er wel aan de zorgplicht moet worden voldaan en zorgvuldig gehandeld moet worden. Dit houdt in dat het noodzakelijk is om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen of dienen te worden verplaatst naar een geschikte locatie in de directe omgeving.

- ➔ Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk 1).

7 SAMENVATTING

Het doel van het ecologisch werkprotocol is om met betrekking tot beschermde soorten aantoonbaar te werken conform de eisen die worden gesteld in de Wet natuurbescherming. Het ecologisch werkprotocol dient op de projectlocatie aanwezig te zijn, zodat dit bij eventuele controle van de omgevingsdienst overhandigd kan worden. In dit document is behandeld hoe de projectlocatie voorafgaand aan en/of tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt kan worden voor de buizerd en de oeverzwaluw, en hoe aantoonbaar kan worden voldaan aan de in de ontheffing gestelde eisen betreffende het niet verstoren van het buizerdnest.

Naast de zwaar beschermde soorten, dient ook altijd rekening gehouden te worden met de zorgplicht met betrekking tot algemene soorten die te verwachten zijn/incidenteel voor kunnen komen op de projectlocatie.

Bij twijfel over het handelen conform onderhavig ecologisch werkprotocol of bij (geplande) veranderingen en/of aanpassingen in de voorgenomen plannen, dient contact opgenomen te worden met de desbetreffende projectleider ecologie van Econsultancy.

De te nemen maatregelen staan per werkzaamheid en per soortgroep samengevat in tabel I, zichtbaar in Hoofdstuk 1.

8 ECOLOGISCHE BEGELEIDING

Ecologische begeleiding kan plaatsvinden gedurende het gehele werkproces, maar kan ook bestaan uit losse begeleidingsmomenten bij de risicovolle (start van) nieuwe werkzaamheden. Met de initiatiefnemer is afgesproken dat de ecologische begeleiding zal starten met een toolboxmeeting voor de aanvang van de werkzaamheden. In verband met de situatie rondom het coronavirus COVID-19, wordt de toolboxmeeting mogelijk in een andere vorm aangeboden. Welke vorm dit verdient, wordt afgestemd met de initiatiefnemer. De toolboxmeeting heeft als doel om bewustwording te creëren over de verschillende te verwachten soortgroepen. Daarnaast worden alle betrokken werknemers aantoonbaar op de hoogte gebracht van het bestaan en de inhoud van dit ecologisch werkprotocol.

Voor de ecologische begeleiding geldt dat, indien de in het werkprotocol besproken voorzorgsmaatregelen op een zorgvuldige manier zijn getroffen en de ecooloog tijdens de controleronde geen aanwijzingen vindt die duiden op de aanwezigheid van een beschermde soort, het gebied/gebouw zal worden vrijgegeven en de werkzaamheden van start kunnen gaan. Het is daarom belangrijk dat inspecties van (deelgebieden van) de projectlocatie vlak voor aanvang van de werkzaamheden plaats vinden. Indien de betreffende ecooloog gedurende de werkzaamheden alsnog één van de beschermde soorten in het plangebied aantreft, dienen de werkzaamheden te worden gestopt en dient overleg plaats te vinden met de aanwezige ecooloog.

Tijdens de ecologische begeleiding zullen daarnaast bevindingen van de veldbezoeken genoteerd worden in een logboek (bijlage II). Het logboek dient gedurende de werkzaamheden bijgehouden te worden door de uitvoerders, bij voorkeur dagelijks. Hierin moet beschreven worden of beschermde soorten zijn aangetroffen en op welke plek en wijze maatregelen zijn getroffen. Het logboek zal tevens gecontroleerd worden tijdens veldbezoeken door Econsultancy en/of door het bevoegd gezag.

De combinatie van de toolboxmeeting, de ecologische begeleiding en de controle van het logboek wordt voldoende geacht om de uitvoering van het ecologisch werkprotocol te borgen.

8.1 Eventuele verdere begeleiding

Het is niet alleen belangrijk voorafgaand aan de werkzaamheden maatregelen getroffen te hebben, ook tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden dienen maatregelen dagelijks zorgvuldig genomen en/of gecontroleerd te worden. Indien verdere ecologische begeleiding bij dergelijke maatregelen gewenst is, of een extra controle gewenst is waarbij door een ecooloog wordt nagegaan of de maatregelen op de juiste manier zijn getroffen, dient contact opgenomen te worden met Econsultancy. Dit geldt uiteraard ook voor het stellen van vragen naar aanleiding van het ecologisch werkprotocol en overige vragen. Zie hieronder de contactgegevens van te benaderen ecologen van Econsultancy (vestiging Rotterdam);

Olaf Streng
Projectleider ecologie
o.streng@econsultancy.nl
06-89972598

of,

Alexander de Keijzer
Projectleider ecologie (senior)
dekeijzer@econsultancy.nl
06-19478333

of,

Manouk van der Aa
Projectleider ecologie
m.vanderaa@econsultancy.nl
06-89971390

Econsultancy
Rotterdam, 28 september 2023

Bijlage 1: Checklist Ecologisch Werkprotocol

Projectnaam :

Projectcode Econsultancy :

Adres locatie :

Aannemer :

Contactpersoon :

Functie :

Telefoonnummer :

Adviesbureau : Econsultancy
: Vestiging Zuid-Holland
: Hoofdweg 240
: 3067 GJ Rotterdam
: Tel: 010-7640828

Projectleider [1] : O. (Olaf) Streng

Telefoonnummer : 06-89972598

Projectleider [2] : A. (Alexander) N. de Keijzer

Telefoonnummer : 06-19478333

Projectleider [3] : M. (Manouk) M.J. van der Aa

Telefoonnummer : 06-89971390

Opdrachtgever :

Toolboxmeeting

Datum: Uitgevoerd door:

Aanwezig:

[illegible]

